

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБОРУ КАНДИДАТІВ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Сергій Олександрович ГАЙДУК,

*ад'юнкт відділу аспірантури (ад'юнктури) і
докторантури Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Національна поліція України є ключовим правоохоронним органом, який забезпечує громадський порядок, боротьбу зі злочинністю та безпеку громадян. В умовах воєнного стану питання добору кандидатів до лав поліції набуває особливої актуальності, адже зростає необхідність у кваліфікованих кадрах, здатних ефективно виконувати службові обов'язки в складних умовах. Законодавче регулювання процесу відбору в цей період зазнало певних змін, що спрямовані на адаптацію до реалій воєнного часу.

Добір кандидатів до Національної поліції України здійснюється на основі законодавчих норм, які регулюють порядок відбору та визначають кваліфікаційні вимоги до претендентів. Основним нормативно-правовим актом є Закон України «Про Національну поліцію», що встановлює правові засади функціонування поліції, зокрема вимоги до її співробітників. Конституція України закріплює основоположні принципи діяльності органів влади, у тому числі правоохоронних структур, забезпечуючи їхню відповідність демократичним стандартам. Також важливу роль відіграють Кодекс законів про працю України, що регламентує трудові відносини, та спеціальні підзаконні акти, які деталізують вимоги до кандидатів, порядок їхнього відбору та проходження служби.

У звичайних умовах процедура добору передбачає кілька обов'язкових етапів, серед яких проведення професійного тестування, медичного огляду, фізичних випробувань, оцінки психологічної стійкості та співбесіди. Кожен із цих етапів спрямований на визначення рівня підготовленості кандидата до виконання службових обов'язків. Медичне обстеження дозволяє оцінити стан здоров'я претендента, що є важливим критерієм для роботи в умовах високих фізичних і психологічних навантажень. Оцінка фізичної підготовки є обов'язковою, оскільки поліціанти повинні мати належний рівень витривалості та сили для виконання службових завдань. Психологічне тестування допомагає визначити емоційну стабільність і стресостійкість, що є критично важливими характеристиками для правоохоронця. Запровадження воєнного стану внесло корективи у процедуру добору, оскільки в умовах збройного конфлікту зростає потреба в оперативному комплектуванні підрозділів[1]. Це призвело до тимчасового спрощення окремих процедур і скорочення термінів відбору. Деякі етапи перевірки можуть проводитися в скороченому форматі або частково замінюватися альтернативними методами оцінки. Наприклад, медичний огляд може здійснюватися за прискореною процедурою, а фізичні нормативи можуть коригуватися від-

повідно до оперативної необхідності. Також особи, які мають бойовий досвід або проходили службу у військових підрозділах, можуть отримувати переваги під час оцінювання їхніх навичок і професійної підготовки.

На нашу думку, законодавчі зміни, запроваджені під час воєнного стану, спрямовані на оперативне залучення до служби мотивованих кандидатів, здатних ефективно виконувати службові обов'язки в умовах підвищеної небезпеки. Водночас державні органи прагнуть зберегти високі стандарти добору, щоб забезпечити належний рівень професійної підготовки нових співробітників поліції.

Запровадження воєнного стану в Україні суттєво вплинуло на процес відбору кандидатів до Національної поліції, що зумовило необхідність внесення змін до чинного нормативно-правового регулювання. В умовах воєнного часу основним пріоритетом стало оперативне поповнення лав правоохоронців, здатних виконувати службові обов'язки в екстремальних умовах. Враховуючи нагальну потребу у кваліфікованих кадрах, законодавство передбачило низку адаптацій, спрямованих на оптимізацію процедури набору. Однією з ключових змін стало спрощення окремих вимог до кандидатів. У звичайних умовах вступ до лав поліції потребує відповідного рівня освіти та певного досвіду роботи, проте в умовах воєнного стану деякі кваліфікаційні критерії можуть бути тимчасово змінені. Це дозволяє розширити коло потенційних претендентів, надавши можливість долучитися до служби тим, хто має необхідні навички та прагне виконувати обов'язки поліцейського, навіть без попереднього досвіду роботи в правоохоронних органах. Для забезпечення швидкого комплектування підрозділів відбувається прискорення процедури відбору. Деякі етапи, які в мирний час займали тривалий період, можуть бути скорочені або проводитися у спрощеному форматі. Наприклад, попереднє навчання або додаткові перевірки можуть проходити за скороченим графіком, що дозволяє зменшити часові витрати на підготовку кандидатів та прискорити їхнє залучення до виконання службових завдань. Також можливе проведення співбесід і тестувань у дистанційному або прискореному форматі, що підвищує гнучкість процесу відбору. Особливу увагу приділено порядку проходження медичного огляду. В умовах воєнного стану медичні обстеження можуть проводитися за спрощеною процедурою або в польових умовах, що дозволяє оперативно оцінити стан здоров'я кандидатів без значного затримання процесу набору. Це особливо важливо в регіонах, де функціонування медичних установ ускладнене через бойові дії. Незважаючи на прискорену перевірку, залишається пріоритетним завданням забезпечення належного рівня фізичної та психологічної готовності кандидатів до виконання службових обов'язків. Важливим аспектом оновленого підходу до відбору є врахування бойового досвіду претендентів. Особи, які брали участь у бойових діях у складі Збройних Сил України, Національної гвардії або інших військових формувань, можуть отримувати переваги під час проходження конкурсного відбору. Їхній досвід взаємодії у складних оперативних умовах, знання тактики ведення бою та психологічна витривалість є цінними для виконання завдань поліції в умовах воєнного стану. Це також дозволяє швидше інтегрувати ветеранів

війни у правоохоронну систему, що сприяє підвищенню ефективності її функціонування.

Унесені нормативно-правові зміни мають на меті не лише прискорення процесу комплектування поліції, а й залучення мотивованих кандидатів, які здатні ефективно діяти у складних та нестабільних умовах. Водночас важливо забезпечити баланс між оперативністю відбору та збереженням високих стандартів професійної підготовки. Оптимізація нормативного регулювання дозволяє гнучко реагувати на виклики воєнного часу, забезпечуючи при цьому ефективне функціонування правоохоронної системи України.

Процес добору кандидатів до Національної поліції України в умовах воєнного стану супроводжується низкою викликів, що можуть впливати на якість комплектування особового складу[2]. Одним із головних ризиків є потенційне зниження рівня професійної підготовки новобранців. Спрощення окремих етапів відбору та скорочення підготовчого періоду можуть призвести до того, що до служби будуть залучені особи, які не мають належних знань і навичок для виконання обов'язків у складних оперативних умовах. Відсутність достатньої кількості часу для опанування теоретичної бази та відпрацювання практичних навичок може негативно позначитися на ефективності роботи поліцейських у майбутньому.

Важливим аспектом є психологічна готовність кандидатів, адже стресові фактори, пов'язані з війною, можуть впливати на їхню здатність приймати виважені рішення та діяти у критичних ситуаціях. Потенційні новобранці часто мають досвід перебування в бойових умовах або втратили близьких через воєнні дії, що може позначитися на їхньому емоційному стані. У зв'язку з цим важливо посилити психологічну підтримку кандидатів, забезпечити їхню адаптацію до умов служби та створити дієві механізми психологічної реабілітації. Відсутність належного психоемоційного контролю може призвести до професійного вигорання, помилкових рішень або неправомірних дій у критичних ситуаціях. Ще одним важливим викликом є необхідність удосконалення нормативної бази, яка повинна враховувати потребу в оперативному комплектуванні особового складу без втрати високих стандартів відбору[3]. Зміни, що запроваджуються в період воєнного стану, мають бути збалансованими, аби забезпечити якість підготовки кадрів і відповідність їхньої компетенції сучасним викликам. Важливо зберегти основні критерії добору, такі як перевірка рівня фізичної підготовки, медичне обстеження та психологічне тестування, адаптуючи їх до поточних умов без шкоди для загальної ефективності поліції. Перспективними напрямками вдосконалення процесу добору є розробка спеціалізованих навчальних програм, які враховують реалії воєнного стану та особливості служби в кризових умовах. Такі програми мають поєднувати інтенсивну практичну підготовку з тактичними навчаннями, спрямованими на підвищення стресостійкості та здатності діяти у надзвичайних ситуаціях. Важливою є також інтеграція ветеранів війни у систему правоохоронних органів, що може сприяти не лише ефективному комплектуванню особового складу, а й передачі бойового досвіду новобранцям[4]. Крім того, необхідно впроваджувати програми менторства, коли досвідчені працівники поліції допома-

гатимуть новим співробітникам адаптуватися до реалій служби та засвоювати ключові навички, необхідні для ефективного виконання службових обов'язків.

Одним із механізмів підтримки новобранців має стати створення системи професійної реабілітації та соціального супроводу, що сприятиме кращій адаптації працівників до умов служби. Психологічні тренінги, консультації з експертами, групові заняття для управління стресом та емоційною стабільністю можуть допомогти мінімізувати негативний вплив стресових факторів і зберегти високу мотивацію до роботи. Комплексний підхід до підготовки та підтримки кадрів дозволить не лише забезпечити належний рівень кваліфікації, а й створити умови для стабільного функціонування правоохоронної системи навіть у період воєнних загроз.

Отже, нормативно-правове забезпечення добору кандидатів до Національної поліції України під час воєнного стану зазнало суттєвих змін, спрямованих на оперативне залучення кадрів. Хоча спрощення процедур дозволяє швидко поповнювати ряди поліції, важливо зберегти баланс між ефективністю та якістю підготовки новобранців. Подальший розвиток законодавчої бази має бути спрямований на вдосконалення відбору та підготовки кандидатів, що сприятиме підвищенню рівня безпеки та правопорядку в країні.

Список використаних джерел:

1. Бойко В.І. Організаційно-правові засади функціонування Національної поліції України в умовах воєнного стану. *Юридичний вісник*. 2023. № 1. С. 75–82.
2. Гуцалюк В.М. Особливості комплектування особового складу Національної поліції в період військових дій. *Право і безпека*. 2022. № 4. С. 56–64.
3. Долгова О.В. Вплив воєнного стану на правове регулювання добору кадрів у поліцію. *Актуальні проблеми правознавства*. 2023. № 2(84). С. 98–105. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.1234567>.
4. Коваленко Р.С. Правові аспекти добору кандидатів до Національної поліції України під час воєнного стану. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2024. № 3(91). С. 120–126.